

מקורות אוהק ס'-ס"א

קובץ א, קכו.

כל חטא בנפש האדם נובע מפגם ביכולת. נחלשה הנפש, ואינה יכולה לעמוד נגד נטיית הרע שבה. חסרון יכולת זה, בצאתו אל הפועל, מחליש הוא את כח הרצון של הטוב, וחלישות הרצון מחוללת חלישות הידיעה, והכרת הטוב מתטשטשת. התשובה באה אחר בינה, כשמגבירים את הכרת הטוב, הבאה בשלמותה גם עם הכרת הרע. הרע מבחין את הטוב. כשעומק הרע נעשה ידוע ברעתו, מבהיק יותר עומק הטוב בטובו. וכל מה שידיעת הטוב מתבררת, והפגם שגרם החטא להחשיך את הידיעה הולך לו, על ידי השבת הרצון ונטיית הנפש אל הטוב, מתעוררת על ידי ההכרה גם כן הנטייה לבסס את רצון הטוב, ולהציל גם אותו מפגמו של החטא. והנפש אשר נחלשה מקבלת את טובה בזה, להעמיד את נפילתה, ולתקן את היכולת שלה, שתהיה במילואה בתור יכולת לטוב. והבחירה נעשית על ידי זה חפשית, ושיקול הטוב נשקל הוא באין מפריע, ופועל ממילא כח המושך הרוחני שיש בכל נפש אל הטוב, להגביר את הכרעת הטוב, ולהעמיד את סדרי החיים של היחיד והציבור כולם על המרכז של הטוב הגמור, שמלתו האחרונה היא אור ד'.

קובץ ג, שנ-שנא.

שנ. הידיעה היא דבקות רוחנית. וכשם שהאדם צריך להשמר מדיבוק של מחלה הבאה על ידי כל מגע בעולם, כן צריך להזהר מדיבוקי המחלות הרוחניות, שאפשרות להן לבוא על ידי הידיעה הרעה, וצריך להיות עוצם עיניו מראות ברע. רק מיעוט ההכרה בערכה של הידיעה, ובסוד ההכרה, תוכל להביא את לב האדם לחפוף לדעת את הרע. אבל אחרי אשר יעמוד האדם על בירורה של איכות הידיעה, ויכיר שכל מדע הרי הוא מובלע בעצמיותו בידע, מניח בו את חותמו ונותן לו את מהותו, אז יחדל מחשקו לדעת את הרע, כשם שלא ירצה לאכול את כל דבר שמות בו, אף על פי שמופלא ממנו טעמו, ואף על פי שיכול להיות ריחו מבוסס ומראהו נאה. ומדה זו נוהגת בכל אדם, זולת מה שברוב זהירות, יחידי סגולה רצים באור קדשם דרך האויר של הידיעה אשר לתוכן הרע, בצורת ידיעה כזאת שאין בה משום התדבקות, ועולה בידם, אחרי הזהירות, הציור הנדרש להשלמת הדעת בכללותה. וגם בזה צריך רחמים רבים וזכויות גדולות, ורבים נוקשו ונכשלו. וטוב לפני האלהים ימלט ממנה.

שנא. בטבע האדם, הדעת והרצון מחוברים הם. למקום שדעתו של אדם מגיעה, שם נוטה גם רצונו. כח גדול צריך האדם עד שיעלה בידו להפריד את הדעת מהרצון. וכשהכרח גורם להכיר איזה דבר שיסוד הרע תקיף בו, אז צריך האדם להזדיין באומנות של נתוח זה, שרק בחוש ההכרה ישתמש, ולא בשום נטייה וערוב של רצון. ההכרה היא הנגיעה של עץ הדעת, והאכילה היא הרצון, כלומר חיבור הרצון עם ההכרה. אי אפשר לאשה שתוציא אל הפועל הכרה מנותחת, חפשית מרצון, ומתוך הכרה באה היא לידי רצון. והרצון של הרע, כיון שנכנס בנפש, הרי הוא מפעפע כארס נחש, ואין מנוס ממנו, עד אשר יזוקק העולם, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ומדה זו בגדלה, הרי היא משתרעת גם במדת הכרה ורצון שבעולם הכללי, שהוא אדם גדול באמת.

קובץ ח, קיג.

השכל החלוני אינו יכול להגביה ולזכך לגמרי את האופי הנפשי, שיסודו מתגלה במהות הרצון, מפני שכח הרצון הוא יותר עצמי ויותר עמוק ומושרש בהמהות הנפשית מהשכל. אבל השכל הקדוש, המאיר מאור הקודש, הוא מעדן ומקדש, מצרף ומזקק, את הרצון בכל מלואו, מפני שיסוד הווייתו הוא יותר עמוק ויותר תוכני מכל ערכי הרצון כולם, וממקור שפעתו הרצונית יונקים.

קובץ ח, קנט.

חכמת הקודש היא נעלה מכל חכמה, בזה שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה, לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה. מה שאין כן כל החכמות העולמיות, אף על פי שהן מציירות ענינים נשגבים, יפים ואציליים, אין להן אותה התכונה המפעלית, להמשיך את כל המהות העצמית של ההוגה בהן אל ערכן, ובאמת אין להן יחש כלל ליתר הכחות והעצמיות של האדם, חוץ מכחו המדעי לבד. וטעם הדבר הוא, כי כל עניני הקודש ממקור חיי החיים הם באים, מיסוד החיים המהות את הכל, ויש בכח התוכן המקודש להוות המון ברואים לאין תכלית, לנטוע שמים וליסוד ארץ, וקל וחומר להטביע צורה חדשה ומבולטת על הנפש ההוגה. וכל המדעים של חול אין בהם זה הכח, כי הם אינם מחדשים ומחוללים חדשות מצד עצמם, אלא הם מציירים ומציגים לפני ההשקפה השכלית את מה

שהוא נמצא במציאות, ועל כן אינם יכולים גם לעשות את ההוגה בהם לבריה חדשה, לעקור אותו מעצמיות תכונותיו הרעות, ולהעמידו במצב של מציאות חדשה, טהורה, וחיה באור החיים האמתיים, העומדים לעדי עד.